

Obsah

Úvod	7
------------	---

1. PŘEHLED VÝROBNÍCH TECHNOLOGIÍ NA BÁZI ZPRACOVÁNÍ KOVŮ, VLASTNOSTI A ROZDĚLENÍ KOVOVÝCH MATERIÁLŮ

<i>(Štefan Michna)</i>	9
1.1 Stručné dějiny strojírenství.....	9
1.2. Obsah strojírenské technologie.....	11
1.3. Celkové schéma rozdělení výrobních procesů	15
1.4. Ukázky výrobních technologií dopravních prostředků a nové trendy.....	17
1.5. Vlastnosti kovů a jejich slitin, zkoušení materiálů	29
1.6. Technologické vlastnosti materiálů	42
1.7. Studium struktury kovových materiálů	48
1.8. Rozdělení celkové světové výroby odlitků z Fe slitin a neželezných kovů	60
1.9. Základní principy rozdělení kovových materiálů.....	64
1.10. Rozdělení kovových materiálů podle norem	73

2. ÚVOD DO SLÉVÁRENSTVÍ A STRUČNÝ PŘEHLED DĚJINNÉHO VÝVOJE ZPRACOVÁNÍ KOVŮ *(Štefan Michna)* ..... 81 |

2.1. Úvod do slévárenství.....	81
2.2. Stručný přehled dějinného vývoje zpracování kovů.....	82
2.3. Historie vývoje získávání kovů na území ČR a SR.....	91
2.4. Historie vývoje výroby zvonů	96

3. SLÉVÁRENSTVÍ JAKO VÝROBNÍ PROCES *(Štefan Michna, Iva Nová)*

.....	102
3.1. Krystalizace kovů a jejich slitin.....	102
3.2. Objemové změny při krystalizaci	107
3.3. Chemická heterogenita při krystalizaci slitin	108
3.4. Filtrace, rafinace a odplynění taveniny.....	111
3.5. Modifikování a očkování slitin.....	114
3.6. Volba slévárenské technologie a metody výroby odlitků.....	116
3.7. Postup výroby odlitků a základní konstrukční pravidla při výrobě odlitků	121
3.8. Výroba netrvalých forem a jader	123
3.9. Vtoková soustava a její výpočet	129
3.10. Vady odlitků	134

3.11. Zařízení k tavení, zpracování a lití kovů	144
4. PROGRESIVNÍ TECHNOLOGIE ODLÉVÁNÍ (<i>Iva Nová</i>)	157
4.1. Úvod do progresivních metod slévárenství	157
4.2. Gravitační lití do kovových forem	157
4.3. Odstředivé lití	160
4.4. Nízkotlaké lití	163
4.4.1. Parametry při nízkotlakém lití	163
4.4.2. Zásady konstrukce odlitku a slévárenské formy pro nízkotlaké lití	167
4.5. Vysokotlaké lití	170
4.5.1. Obecná charakteristika vysokotlakého lití	171
4.5.2. Výroba odlitků na strojích s vertikální tlakovou komorou	174
4.5.3. Výroba odlitků na strojích s horizontální tlakovou komorou	176
4.6. Lití s krystalizací pod tlakem (<i>squeeze casting</i>)	179
4.7. Metody lití v polotuhém stavu	183
4.8. Plynulé (kontinuální) a poloplynulé odlévání	190
4.8.1. Plynulé lití litiny	191
4.9. Polokontinuální odlévání do krystalizátorů nepřímo chlazených vodou	192
4.10. Elektrostruskové odlévání	193
4.11. Odlévání v elektromagnetickém poli	194
4.12. Simulační programy tuhnutí a chladnutí odlitků	195
4.12.1. Charakteristika vybraných simulačních programů	195
5. PROGRESIVNÍ TECHNOLOGIE VÝROBY FOREM (<i>Iva Nová, Stanislava Krýslová</i>)	198
5.1. Úvod do progresivních technologií	198
5.2. Výroba forem na vytavitelný model	198
5.3. Výroba forem pomocí vypařitelného (spalitelného) modelu	202
5.4. Výroba skořepinových forem - metoda Croningova	203
5.4.1. Formovací směsi pro výrobu skořepinových forem a jader	203
5.5. Výroba forem s použitím vakua (V - process)	206
5.5.1. Postup výroby vakuových forem	206
5.6. Výroba odlitků do sádrových forem	211
5.6.1. Způsoby výroby sádrových forem	211
5.6.2. Výroba napěněných sádrových forem	213
5.6.3. Použití forem ze sádrových směsí	214
5.7. Výroba odlitků v kompaktních keramických formách	214
5.8. Výroba forem zmrazováním (metoda EFF-SET)	215
5.8.1. Výhody a nevýhody výroby zmrazených forem	217
6. PRÁŠKOVÁ METALURGIE (<i>Jarmila Trpčevská</i>)	218
6.1. Stručné dějiny práškové metalurgie	218

6.2. Možnosti práškové metalurgie.....	218
6.2.1. Vysokotavitelné kovy (W, Mo, Ta).....	221
6.2.2. Pórovité materiály.....	221
6.2.3. Kompozitní materiály.....	222
6.2.4. Magnetické materiály.....	222
6.2.5. Konstrukční součástky.....	222
6.3. Definice práškových částic.....	224
6.4. Chemické vlastnosti.....	226
6.5. Fyzikální vlastnosti.....	227
6.5.1. Velikost částic.....	227
6.5.2. Distribuce velikosti částic.....	228
6.6. Metody určování distribuce částic podle velikosti.....	232
6.6.1. Síťová analýza.....	232
6.6.2. Sedimentační metoda.....	233
6.6.3. Odstředivá metoda.....	235
6.6.4. Odporově-pulzní metoda (Coulterovo počítadlo).....	236
6.6.5. Metoda světelné extinkce.....	237
6.6.6. Metoda rozptylu světla.....	238
6.6.7. Mikroskopické metody.....	239
6.7. Měrný povrch.....	239
6.8. Tvar částic.....	241
6.9. Hustota - měrná hmotnost.....	243
6.10. Mikrotvrdost.....	244
6.11. Technologické vlastnosti.....	244
6.11.1. Tekutost.....	244
6.11.2. Lisovatelnost.....	245
6.12. Výroba prášků.....	246
6.12.1. Mechanické způsoby.....	247
6.12.2. Fyzikálně-chemické způsoby.....	250
6.12.3. Chemické způsoby.....	251
6.12.4. Fyzikálně-mechanické způsoby.....	252
6.13. Kompaktizace a tvarování prášků.....	255
6.14. Základní procesy a stadia zhušťování.....	256
6.14.1. Lisování za studena.....	258
6.14.2. Postup axiálního lisování za studena.....	259
6.14.3. Izostatické lisování za studena.....	262
6.15. Tvarování prášků injekčním vstřikováním.....	263
6.16. Jiné procesy tvarování využívající pojivo.....	265
6.17. Tvarování využitím tlaku při zvýšených teplotách.....	267
6.17.1. Lisování za tepla (tlakové spékání) a izostatické lisování za tepla.....	267
6.17.2. Průtlačné lisování za tepla.....	269
6.18. Spékání.....	269
6.19. Spékání v praxi.....	271
6.20. Spékání vícekomponentních systémů.....	273

6.21. Atmosféra při spékání.....	274
6.22. Kování spékaných výlisků.....	275
6.23. Finální operace	276
7. KOMPOZITNÍ MATERIÁLY (Štefan Michna)	277
7.1. Podstata a rozdělení kompozitních materiálů.....	277
7.2. Kompozitní materiály s hliníkovou maticí.....	280
7.3. Kompozitní materiály s hořčíkovou maticí – vláknové a částicové.....	284
7.4. Kompozitní materiály s polymerní maticí (polymer matrix composites – PMCs) 285	
7.5. Použití kompozitních materiálů.....	289
8. POVRCHOVÉ INŽENÝRSTVÍ (Jarmila Trpčevská)	24
8.1. Úvod do povrchového inženýrství.....	294
8.2. Modifikování povrchu materiálu bez změny jeho chemického složení	296
8.3. Modifikování povrchových vrstev materiálu změnou chemického složení	301
8.3.1. Vznik povrchových vrstev chemicko-tepelným zpracováním.....	301
8.3.2. Cementování	302
8.3.3. Nitrocementování.....	304
8.3.4. Nitridování	304
8.3.5. Sulfonitridace.....	307
8.3.6. Boridování	308
8.3.7. Difúzní hliníkování (alitování)	308
8.3.8. Difúzní chromování (inchrómování)	308
8.3.9. Difúzní křechkování	308
8.3.10. Metody vzniku konverzních vrstev.....	308
8.3.11. Černění ocelí	309
8.3.12. Chromátování.....	309
8.3.13. Fosfátování.....	311
8.3.14. Povrchová úprava anodickou oxidací – eloxováním	312
8.4. Plátování	327
8.5. Nátěry	330
Literatura	333